

Mark Kornivskyi, Student
Kyiv National Economic University
Kyiv, Ukraine

Oleh Yaremenko, Doctor of Economics Sciences, Professor,
Head of the Institutional Economics Sector
of the Economic Theory Department
State Organization "Institute for Economics and Forecasting of the
National Academy of Sciences of Ukraine"
Kyiv, Ukraine

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-306-4-10>

INSTITUTIONAL DIMENSION OF DIGITALIZATION

ІНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Цифровізація суспільства активно розгортається вже більше трьох десятиліть, зумовлюючи зростаючу потребу в осмисленні цього глибинного трансформаційного процесу. Впровадження цифрових технологій у продукти, процеси та стратегії організації економічної діяльності відбувається для зростання ефективності залучення робочої сили, підвищення конкурентоспроможності та інноваційності підприємств.

Авангардний рух цифрових технологій у всіх сферах людського буття вимагає глибокого дослідження трансформацій багатьох аспектів господарювання. При цьому особливого значення набувають питання перетворення цифрових технологій у широкомасштабний економічний розвиток.

Всесвітній економічний форум розглядає цифровізацію як провідний фактор зростання світової економіки і як базову запоруку подальшого еволюційного руху суспільства. У цьому зв'язку слід примати до уваги, що цифровізація сьогодні має два головних виміри: глобальний і національний. Глобальний розвивається у руслі створення програм усталеного світового розвитку на основі переваг цифрових технологій, національний стосується забезпечення економічного розвитку у країнах, що приймають та впроваджують цифрові технології.

Так, все більше світових інституцій розглядають цифровізацію у контексті сталого розвитку навколишнього середовища шляхом

застосування даних, цифрових технологій і рішень у ключових видах діяльності для вирішення кліматичних проблем, для забезпечення ефективного «зеленого переходу». Велику роботу на цьому шляху проведено, зокрема, ЮНЕП, – Програмою ООН щодо навколишнього середовища [1].

Водночас, реалізуючи завдання глобального «зеленого переходу», світова економічна спільнота все частіше стикається з проблемами неприйняття нових кліматичних принципів у середовищі національних держав, адже цифровізація та екологічність створюють проблему зростаючих витрат та економічної неефективності.

Сучасні дослідження доводять, що активізація цифрового руху може й не впливати на економічне зростання [2]. Ба більше, цифровий перехід череватий істотними витратами та ризиками, що виникають та розвиваються в залежності від інституційного наповнення національного господарства. Згідно з індексом цифрової трансформації 2020 від Dell Technologies третина опитаних керівників підприємств стурбовані тим, що в умовах активізації цифрової трансформації у найближчі роки їхні підприємства припинять своє існування, тоді як 60% вважали, що головним фактором виживання буде звільнення робочих місць, при цьому знадобляться роки, щоб повернутися до прибутковості [3].

Важливим прикладом того, що при реалізації цифрових трансформацій спрацьовують інституційні особливості, є цифровий рух у фінансовому середовищі. З точки зору глобальних підходів (наприклад, підходів Світового банку) зростаюча фінансова інклюзія і розширений цифровий доступ – це шлях до економічного зростання і фінансово-економічної усталеності, це механізм боротьби з бідністю і нерівністю. А у контексті, наприклад, китайської економіки, цифрова фінансова інклюзія стала шляхом до фінансової дестабілізації. Зростаюче цифрове кредитування призвело до зростання боргу домогосподарств до катастрофічних розмірів: з 35% ВВП у 2014 році до 61% ВВП у 2023 році [4].

Дослідження цифрового трансформаційного процесу ватро вести у площині перенесення принципів глобального цифрового руху на національні економічні середовища. При цьому доцільно використовувати метод інституційного аналізу та метод компаративного аналізу, що дозволяють у повній мірі розкрити перспективи та ризики реалізації цифрових трансформацій у національних економічних середовищах з їх особливим інституційним наповненням та економіко-фінансовим розвитком. Принципи економічної діяльності,

що привносить цифрова трансформація, істотно змінюють інституційне середовище і базові інститути. Це має бути врахованим при реалізації цифрової стратегії реформ. До сих пір наукова спільнота не оцінила у повній мірі, яким чином будуть трансформуватися базові інститути в умовах повної прозорості та зростаючої керованості економічної діяльності. Всі ці моменти мають бути глибоко проаналізованими для формування у повній мірі усталеного економічного та інституційного середовища за умов цифрової трансформації. Якщо у такому контексті розглядати цифрові трансформації, то вже сьогодні очевидні істотні ризики, викликані невизначеністю перспектив цифрового розвитку: структурні, соціальні, інституційні, соціокультурні.

Література:

1. UNEP Digital Transformation (DT) subprogramme. UNEP. URL: <https://www.unep.org/explore-topics/technology/what-we-do/digital-transformation>
2. Цифрові лідери. URL: <https://accesspartnership.com/wp-content/uploads/2023/01/ukraine-fa-pages-os.pdf>
3. Dell Technologies. URL: https://www.dell.com/en-us/dt/perspectives/digital-transformation-index.htm#tab0=0&pdf_overlay=/www.delltechnologies.com/asset/en-us/solutions/business-solutions/briefs-summaries/dt-index-2020-executive-summary.pdf
4. China Households Debt To GDP. URL: <https://tradingeconomics.com/china/households-debt-to-gdp#:~:text=Households%20Debt%20to%20GDP%20in,the%20second%20quarter%20of%202006>.